

Lezen voor iedereen!

Onze toekomstgerichte visie
voor de Bibliotheken in Midden-Drenthe
Samen met onze Vrijwilligers en ons Sociaal Domein

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	0
Voorwoord	2 1
Inleiding.....	3
‘Het begun’	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Procesaanpak	4
1.3 Leeswijzer	4
2 Landelijke kaders	5
en de maatschappelijke opgaven	5
2.1 Wat regelt de gemeente volgens de wet?	5
2.2 Bibliotheekconvenant	6
2.3 Robuuste lokale bibliotheek.....	6
3 De lokale ‘Bieb’	7 in
de gemeente Midden-Drenthe	7
3.1 De lokale bibliotheken	7
3.2 Overzicht leden en bezoekers	8
3.3 Wie werken er in onze bibliotheken?	9
3.4 Wat zeggen onze inwoners over hun bibliotheek?.....	9
4 Beleidsuitgangspunten	10
en ambities	10
4.1. Akkoord gemeente Midden-Drenthe.....	10
4.2 Uitgangspunten	10
5 Lokale visie	11
met thema’s in Midden-Drenthe	11
5.1. Visie ‘Lezen is voor iedereen’	11
5.2 Wat vinden we belangrijk als gemeente	11
5.3 Wat vinden we minder belangrijk als gemeente	12
5.4 Thema’s binnen de bibliotheekvisie van Midden-Drenthe.....	12
1. Samenwerkende organisaties in ons sociale domein	12
2. Bestrijden van armoede en laaggeletterdheid.....	13
3 Educatie en gelijke Kansen	15
4. Informatie en ondersteuning	15
5. Leefbaarheid & spreiding bibliotheken	16
5.5 Wat verwachten we van de bibliotheek	17
5.6 Financiën	18
6 Van visie tot uitvoering	19

Voorwoord

Als wethouder van de gemeente Midden-Drenthe heb ik de eer de nieuwe Visie Bibliotheekwerk 2023-2030 te presenteren: lezen voor iedereen. Een toekomstgerichte visie voor de bibliotheek in Midden-Drenthe. Een bibliotheek die toegang biedt tot kennis, informatie en cultuur voor jong en oud, en daarnaast een belangrijke ontmoetingsplaats en platform vormt voor sociale interactie en gemeenschapsvorming. In nauwe samenwerking met alle betrokken vrijwilligers en het sociaal domein.

De Visie Bibliotheekwerk 2023-2030 is gebaseerd op drie pijlers: inclusie, innovatie en impact. We vinden het belangrijk dat de bibliotheek toegankelijk en uitnodigend is voor iedereen, ongeacht leeftijd, achtergrond of situatie. Waarbij de bibliotheek impact kan maken in de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners en hun mogelijkheden om actief deel te nemen aan de samenleving. Het is onze ambitie om bibliotheken te transformeren tot een toegankelijke en innovatieve gemeenschapsruimte waarin iedereen zich welkom voelt. De bibliotheekvisie richt zich op het versterken van de lokale binding van bibliotheken, het ontwikkelen van nieuwe diensten en producten en het vergroten van de digitale vaardigheden van gebruikers.

Deze visie is tot stand gekomen na uitgebreid overleg met bibliotheken, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties, inwoners en de gemeenteraad. Ik wil dan ook graag iedereen bedanken die heeft bijgedragen aan het tot stand komen van deze visie.

Ik ben ervan overtuigd dat deze visie de toekomst van het bibliotheekwerk in onze gemeente zal vormgeven en ons in staat zal stellen om te voldoen aan de veranderende behoeften van onze inwoners. De visie biedt een ambitieus plan om de lokale betrokkenheid van bibliotheken te versterken, nieuwe diensten en producten te ontwikkelen en de digitale vaardigheden van gebruikers te vergroten. Ik kijk uit naar een goede samenwerking tussen gemeente en Biblionet Drenthe om – samen met onze vrijwilligers en het sociaal domein - deze visie de komende jaren in de praktijk te kunnen brengen.

Dennis Bouwman
Wethouder

1 Inleiding

‘Het begun’

Op het plattelaand an een heuvelraand lig een diamant.
Hier lees wij met golden raand en onbemand
verhalen over weide en heide laand
en praot zunder weerstand in de Drèentse verteltrant.

Als je binnenkomt bij de bibliotheek zie je het eerst boeken, maar als je even stilstaat en goed om je heen kijkt zie je nog veel meer! We gaan met z'n allen naar de Bieb, want 'Lezen is voor iedereen!' en actief meedoen aan activiteiten levert je een berg aan informatie op. Hier in de gemeente Midden-Drenthe bevinden we ons in de Oer provincie van Nederland. Daar waar je Noaberschap om de hoek vindt. In de bibliotheken word je met raad en daad bijgestaan. De bibliotheekmedewerkers en vrijwilligers zijn keigoed in het bibliotheekwerk. Samen met onze partners in het sociale domein zorgt de bibliotheek ervoor dat je mee kunt blijven doen in onze maatschappij.

Deze visie op het bibliotheekwerk helpt daarbij. Hierin staan kaders waar binnen de bibliotheek meedraait in ons lokale maatschappelijke veld. Daarom is deze zienswijze afgestemd met St. Biblionet Drenthe en sluit aan op de plannen die wij hebben, om hun organisatie verder te ontwikkelen, voor onze inwoners.

1.1 Aanleiding

De bibliotheek staat middenin onze samenleving en nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen volgen elkaar snel op. In de afgelopen jaren is de functie van ons bibliotheekwerk veranderd van een 'collectieaanbod' naar meer 'connecties met onze inwoners'. In de Corona periode werden boeken rondgebracht, maar nam de digitale vraag sterk toe. Inwoners die alleen achter bleven in de woning konden via een tablet of smartphone in verbinding blijven met familie of vrienden. Na corona ging de deuren van de bibliotheek weer open en waren bibliotheeklocaties ingericht voor meer ondersteuning en digitale informatie die zo belangrijk was geworden in onze hernieuwde samenleving.

Het coronatijdperk heeft voor versnelling én verandering gezorgd in het bibliotheekwerk. Extra taken vanuit de overheid en de vraag uit onze eigen gemeente en lokale partners in het sociale domein zorgen ervoor dat er steeds meer een beroep op de bibliotheek wordt gedaan. Tijd om een antwoord te krijgen op de vraag hoe de bibliotheek in de gemeente Midden-Drenthe er in de toekomst uit ziet. Hiervoor is een visie op ons lokaal bibliotheekwerk gemaakt. De reden van het opstellen voor een visie is:

- * omdat een visie op het bibliotheekwerk ontbreekt,
- * om goede afspraken met elkaar te kunnen maken,
- * om naast landelijke regels de lokale bibliotheek invulling te geven en
- * om antwoord te geven op de maatschappelijk vraagstukken.

1.2 *Procesaanpak*

Voor het opstellen van een visie zijn we op zoek naar informatie en antwoorden. Hiervoor hebben wij een aantal vragen gesteld aan in-/externe partners en hebben deze verwerkt in deze visie. De vragen waren onder andere: Sluiten we als gemeente voldoende aan op de kernfuncties van de bibliotheek en op de maatschappelijke vraagstukken? Hoe ziet een bibliotheekruimte voor boeken en activiteiten eruit? Welke kwaliteitsslag zou de bibliotheek in de gemeente Midden-Drenthe kunnen maken? Wel aanbod vindt de inwoners belangrijk. Is de bibliotheek voldoende toegankelijk en bereikbaar?

Ook is gebruik gemaakt van de enquête in 2022 die St. Biblionet onder onze leden en lezers heeft gehouden. Deze gegevens zijn een waardevolle aanvulling en sluiten aan op onze gemeentelijke visie en kernwaarden en de landelijke regelgeving en opgaven die onze bibliotheken hebben.

1.3 *Leeswijzer*

Deze visie is kaderstellend. Zij geeft niet alleen inzicht in de wettelijke kaders, maar sluit ook aan op onze wensen en nieuwe ontwikkelingen binnen onze gemeente Midden-Drenthe, voor nu tot en met 2030.

Waarom 2030? Omdat de bibliotheken voortdurend meebewegen met veranderingen in de samenleving is het belangrijk om te investeren in duurzame inzetbaarheid van de medewerkers. De landelijke pilots zoals Nieuw Leren, Nieuw Leiderschap, Nieuw Participeren en Nieuw Delen bieden informatie en leveren handvatten voor een manier van werken die past bij de bibliotheek van de Toekomst, waarop wij met onze lokale visie voor het bibliotheekwerk in onze gemeente Midden-Drenthe kunnen aansluiten.

De kaders staan voor langere periode vast. Voor tussentijdse acties kan een uitvoeringsprogramma worden overwogen, omdat dit flexibel en dynamisch is. Zo kan ingespeeld worden op tussentijdse trends en ontwikkelingen.

2 Landelijke kaders en de maatschappelijke opgaven

2.1 *Wat regelt de gemeente volgens de wet?*

In 2015 is er een nieuwe wet voor bibliotheekwerk gekomen. De Wsob (Wet stelsel Openbare Bibliotheken). Deze wet regelt de verantwoordelijkheden van gemeenten, provincies en het Rijk. Samen zorgen zij voor een sluitend netwerk van bibliotheken. Deze 'bibliotheekwet' bevat een algemeen kader en beschrijft de verantwoordelijkheden op landelijk, provinciaal en lokaal niveau.

Landelijk:

De Koninklijke Bibliotheek heeft als landelijk instituut een overkoepelende en aanjagende functie. Hieronder wordt de aansturing van een netwerk openbare bibliotheken, het in stand houden van een digitale bibliotheek, de totale netwerkverantwoordelijkheid, het opstellen van een jaarlijkse monitor en het collectieplan, verstaan.

Provinciaal:

De provincie Drenthe ondersteunt de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) St. Biblionet Drenthe voert de distributie van fysieke werken door middel van het interbibliothecaire leenverkeer binnen en tussen de provincies en de ontwikkeling van innovatie ten behoeve van de lokale bibliotheken uit.

Lokaal:

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de instandhouding van bibliotheken, de landelijke kaders en de 5 kernfuncties. Deze staan in artikel 5 van de Wsob:

- 1 het bieden van toegang tot kennis en informatie en het stimuleren hiervan
- 2 het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
- 3 het bevorderen van lezen en literatuur
- 4 het organiseren van ontmoeting en debat
- 5 het laten kennismaken met kunst en cultuur

2.2 Bibliotheekconvenant

In 2020 is er een Bibliotheekconvenant 2020-2023 ondertekend tussen de ministeries van OCW, IPO, VNG¹ en de bibliotheekvoorzieningen VOB, SPN, KB².

Het doel is samen te zorgen voor

- * een goede bereikbare volwaardige bibliotheek
- * het aanbieden van alle 5 kernfuncties
- * het leveren van een bijdrage leveren aan maatschappelijk opgaven.

Om dit te realiseren is een netwerkagenda opgesteld voor bestuurders, beleidsmakers van bibliotheekorganisaties en Provinciale Ondersteuningsinstellingen (POI).

2.3 Robuuste lokale bibliotheek

Een van de uitdagingen is te komen tot een robuuste lokale bibliotheek. Dit houdt o.a. in dat de bibliotheek bijdraagt aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken.

Deze maatschappelijk opgaven zijn:

- * het bevorderen van lezen
- * het stimuleren van participatie in de informatie samenleving
- * het aanmoedigen van een leven lang ontwikkelen

Hierbij hoort een passende dienstverlening in een sterk veranderende omgeving.

Enkele voorbeelden die horen bij deze maatschappelijke opgaven zijn onder andere:

- * leesbevordering in het algemeen en met een accent op jonge kinderen van 0-6 jaar
- * een aanbod gericht op digitale inclusie, met o.a. het belastingspreekuur en een uitbouw van IDO's (Informatiepunt Digitale Overheid)
- * het leren en ontwikkelen, denk hierbij aan het verminderen en/of voorkomen van laaggeletterdheid
- * het ondersteunen bij digitale basisvaardigheden
- * het versterken van mediawijsheid van 0-6 jaar
- * de ontwikkeling van 21e-eeuwse vaardigheden van 0-12 en 12-18 jaar.

¹ OCW (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap). IPO (Interprovinciaal Overleg) VNG (vereniging van Nederlandse Gemeenten)

² VOB (Vereniging van Openbare Bibliotheken). SPN (Samenwerkingsverband van Provinciale Ondersteuningsinstellingen voor Openbare Bibliotheken). KB, nationale bibliotheek (Koninklijke Bibliotheek).

3 De lokale 'Bieb' in de gemeente Midden-Drenthe

3.1 *De lokale bibliotheken*

In Midden-Drenthe is 'Lezen voor iedereen!' en volgt op het akkoord waar de ambitie voor de toegankelijkheid en spreiding van cultuur over de gemeente en de verbinding met andere beleidsterreinen, zoals participatie en onderwijs en jeugd, een grondbeginsel is.

Binnen het bibliotheekwerk zien we dit terug in bijvoorbeeld de uitvoering van het peuterbeleid, waarin het lezen door de bibliotheek in o.a. de kinderopvang wordt gestimuleerd. Binnen het thema 'armoede' zie je de beleidsverbinding tussen zorg en een leven lang ontwikkelen terug in het Voortgezet onderwijs in de vorm van een 'leskist armoede'. Door middel van het verstrekken van informatie en lezen van boeken worden lastige thema's gemakkelijker en bespreekbaar gemaakt.

Voor inwoners is het belangrijk dat bibliotheekvoorzieningen dichtbij huis toegankelijk blijven. Immers niet voor alle bibliotheekactiviteiten is een lidmaatschap nodig. De spreiding van voorzieningen over onze plattelandsgemeente is belangrijk voor een 'Bieb' die midden in de samenleving staat. Niet in alle dorpen en kernen zijn fysiek bibliotheken aanwezig. In onze gemeente zijn vier bibliotheken met een laagdrempelige voorziening voor alle inwoners en een sterke partner voor organisaties binnen onze lokale samenleving. De bibliotheken vallen onder de organisatie St. Biblionet Drenthe. De vier bibliotheeklocaties in de gemeente Midden-Drenthe zijn:

- * Bibliotheek Beilen
- * Bibliotheek Bovensmilde
- * Bibliotheek Smilde
- * Bibliotheek Westerbork

Daarnaast zijn er op 18 basisscholen een dBos (de Bibliotheek op School) ingericht.

Dit betekent dat alle IKC's (Integrale Kindcentra) in de gemeente Midden-Drenthe een onderwijscollectie in bezit hebben. Deze wordt regelmatig gerouleerd.

3.2 *Overzicht leden en bezoekers*

Hieronder vindt u een overzicht tijdens en na corona over het aantal leden, bezoekers, activiteiten op thema en de collectie boeken en e-books in de bibliotheken in de gemeente Midden-Drenthe vanaf 2020.

bibliotheken Beilen, Bovensmilde, Smilde en Westerbork

Leden Midden-Drenthe	2020	2021	2022
----------------------	------	------	------

Aantal leden	7482	7230	7163
Aantal uitleningen	117239	102187	
gemiddeld aantal uitlening per lid	15,67	14,13	

Online bibliotheek (e-books)	2020	2021	2022
Collectie	31.729	35.550	
Aantal uitleningen	11.458	11.285	

Uitleningen dBos (de Bibliotheek op school)	2020-2021	2021-2022	2022-2023
dBos-leerlingen	2.434	2.928	Einde schooljaar pas beschikbaar
Aantal uitleningen	33.903	39.670	

Collectie Midden-Drenthe	Huidige 2021/2
Aantal titels collectie boeken	79.620
Aantal titels collectie AVM	2744
Aantal titels collectie tijdschriften	4776
Nieuw aangeschafte titels	5976

Maatschappelijke educatieve activiteiten	2020 (coronajaar)	2021 (coronajaar)	2022
Bijdrage aan leesbevordering en inclusie door het versterken van basisvaardigheden (voorkomen en bestrijden laaggeletterdheid, digitale vaardigheden).			
Aantal bezoekers	38310	39097	70.388
Aantal activiteiten	110	42	238
Aantal deelnemers aan activiteiten	958	887	4427
aantal deelnemers Klik & Tik	49	24	137
Aantal deelnemers Digisterker	niet beschikbaar	48	68
Kleintje Bieb (BoekStart)			
aantal bijeenkomsten	8	5	23
aantal kinderen	90	85	253
aantal ouders	70	61	185
tijdens corona in 2021 zijn er 103 voorleestasjes uitgedeeld			

3.3 *Wie werken er in onze bibliotheken?*

Het team in onze gemeente Midden-Drenthe bestaat uit:

1 regiomanager

1 projectregisseur

1 educatieregisseur

4 frontofficemedewerkers

2 educatiemedewerkers

64 vrijwilligers

Visie bibliotheekwerk 2023-2030

3.4 *Wat zeggen onze inwoners over hun bibliotheek?*

In het voorjaar van 2021, tijdens een van de vele sluitingen tijdens corona heeft het team in de bibliotheek telefonisch contact opgenomen met leden van 70 jaar en ouder. Er zijn ruim 1800 leden gebeld. Deze persoonlijke aandacht werd zeer gewaardeerd. Veel van deze leden bezoeken nog steeds regelmatig de bibliotheek of maken gebruik van het afhaalpunt. Van de digitale dienstverlening, zoals e-books en luisterboeken is goed gebruik gemaakt. Daarnaast vond men het fijn hun verhaal kwijt te kunnen in deze bijzondere periode.

In 2022 heeft een uitgebreide enquête plaatsgevonden onder leden/inwoners van de gemeente Midden-Drenthe. Over het algemeen is men tevreden over de bibliotheken. Inwoners geven de bibliotheek een gemiddeld cijfer van 8,3. Zij geven het volgende aan:

- * De bibliotheken zijn prettige gebouwen en goed toegankelijk. Het is er netjes en er heerst een goede sfeer. Het is een fijne plek voor boeken en de inrichting is goed. Er zijn rustige leestafels en er is een goede leeshoek. Voor de werkende inwoner mag de inrichting wat zakelijker en meer computers.
- * In de bibliotheken word je goed geholpen. Het personeel en de vrijwilligers zijn klantvriendelijk. Sommige zijn deskundiger dan anderen. Minder personeel zal de service niet ten goede komen.
- * Het boekenaanbod is meestal voldoende, maar de collectie is niet optimaal. De service voor bestelde boeken is goed op orde en de service is snel. De collectie mag uitgebreider en ook de e-books zijn soms beperkt of is een serie niet compleet.
- * Soms vinden inwoners de openingstijden beperkt. Een enkele keer wordt een zelfservice of boekenkuis gemist. Er was ook een vraag naar folders en toeristische informatie. Verder zijn er geen (nauwelijks) boeken in vreemde talen en wil men meer exposities.
- * Een selfservice brengt ook nadelen met zich mee, zoals het alleen zijn in een gebouw, niets aan iemand iets kunnen vragen en de sfeer wordt onpersoonlijker. Een deel van de inwoners geeft aan moeite te gaan hebben met onbemande gebouwen en een deel zou het fijn vinden dat er bredere openingstijden komen.
- * De activiteiten zijn op orde. Er worden meer mogelijkheden genoemd, zoals : een brei-café, een cine-bieb, een digi-café, films kunnen kijken en zelf kunnen scannen. Ook fysieke samenkomsten met ouderen is welkom, om mensen te leren kennen of voor persoonlijke ontmoetingen met schrijvers. Een goed gesprek aangaan, is waardevol.
- * De inwoners geven aan wat goed is voor een bibliotheek: je moet goed weten wat de inwoners willen, kennis hebben van literatuur, bekend zijn met internet, flexibel zijn, anderstaligen goed te woord kunnen staan, kinderen kunnen enthousiasmeren en minder beleren.

4 Beleidsuitgangspunten en ambities

4.1. Akkoord gemeente Midden-Drenthe

Voor hulp en ondersteuning aan inwoners op het gebied van leesontwikkeling is het relevant te kijken naar beleid binnen het sociale domein. Midden-Drenthe is een sociale gemeente. Samen zoeken we naar creatieve oplossingen binnen ons sociale domein om door te ontwikkelen. Tegelijkertijd maken we de verbinding voor de Drentse samenleving. **'Verbinden is het overbruggen van verschillen'**. Hierbij horen ook het verduurzamen van gebouwen en toegankelijk en verspreiding van voorzieningen in cultuurbeleid en in de verbinding met recreatie, toerisme, onderwijs en jeugd.

4.2 Uitgangspunten

De uitgangspunten en ambities sluiten met het akkoord: 'Goede zorg...' en 'De verbinding...' goed aan op het toekomstige bibliotheekwerk en de haalbaarheid binnen de bestaande mogelijkheden. Met deze uitgangspunten gaan we **Naar de Bieb...**

* *We houden van boeken en vinden digitaal onze weg*

De bibliotheek zorgt ervoor dat er toegang is tot lezen, tot kennis vergaren, tot hulp bij informatie, om je te ontwikkelen, tot ontmoeting en tot activiteiten. Er is een fysieke toegang en een digitaal aanbod. Het aanbod is voldoende en voldoende van kwaliteit.

* *We dragen bij aan ontwikkeling en educatie*

Samen met vrijwilligers bevordert de bibliotheek het lezen. De bibliotheek draagt bij aan ontwikkeling, educatie en mediawijsheid. Er is goed reguliere aanbod voor jongeren en volwassenen én een extra aanbod op alle scholen in Midden-Drenthe. In het Voortgezet- en basis onderwijs willen we het aanbod in de toekomst uitbreiden. Meer leesbevordering en ondersteuning in het onderwijs zorgt ervoor dat jongeren taal- en mediavaardig worden. Dit doen we samen met onze partners in het sociale domein.

* *We hebben een locatie waar je kunt lezen, studeren, werken en elkaar kunt ontmoeten* We hebben gebouwen waar je naar binnen kunt lopen en een boek kunt uitzoeken. En we hebben een goede en veilige digitale toegang tot het gehele aanbod. De informatiepunten zijn dichtbij huis, bijvoorbeeld in een buurthuis of op locatie voor onze doelgroep.

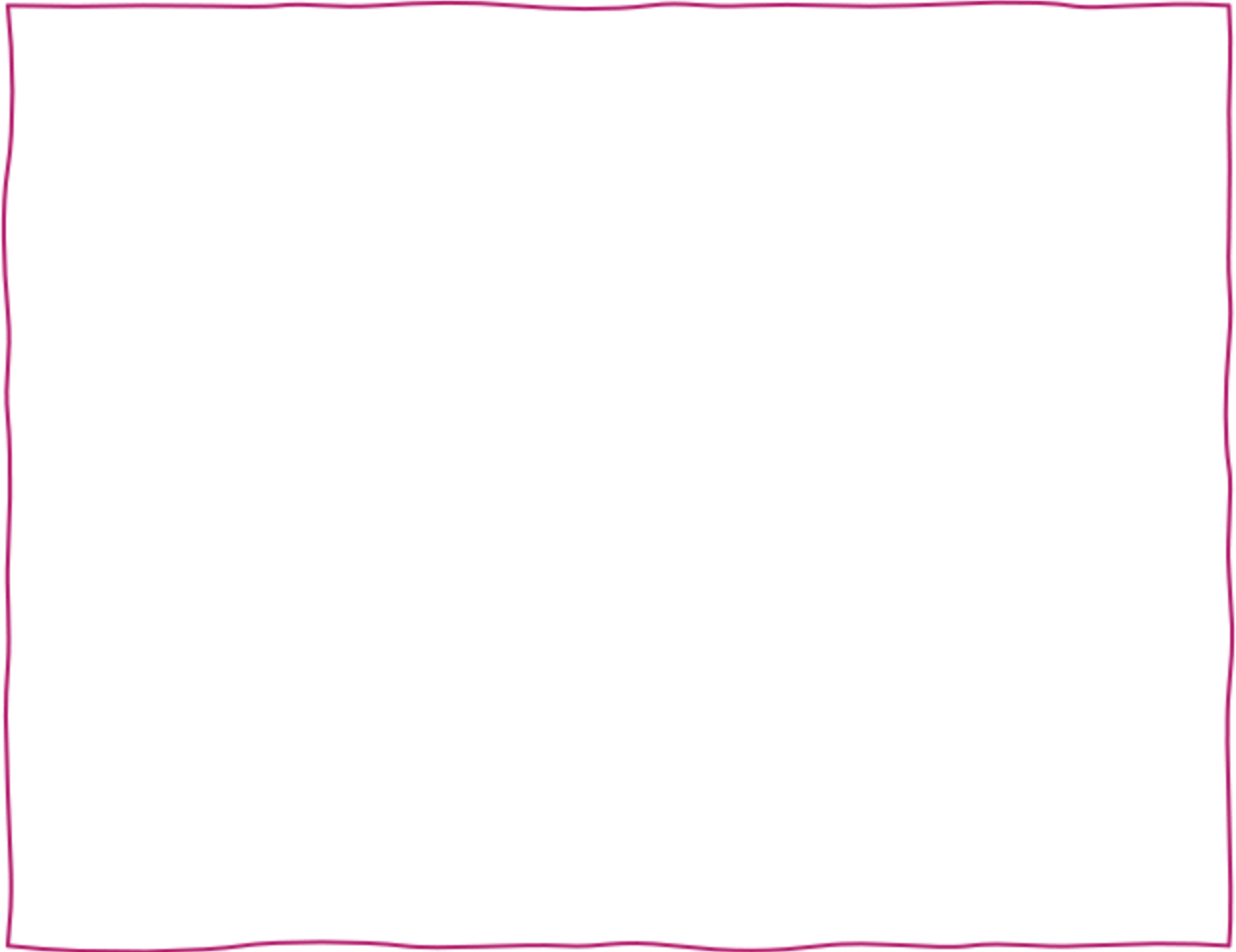
* *Voor informatie en ondersteuning, voor een podium voor literatuur, kunst en cultuur*

Om de inwoners mee te laten participeren in de informatiesamenleving zijn er in alle dorpen IDO's (informatiepunt digitale samenleving) beschikbaar. De bibliotheek biedt een podium voor kunst en cultuur. Want als je de wereld dichtbij wilt ontdekken...**ga je naar de Bieb.**

Uit de beleidsuitgangspunten zijn thema's met nieuwe ontwikkelingen en wensen naar voren gekomen. In het volgende hoofdstuk bespreken we de thema's die passen bij de visie op ons lokaal bibliotheekwerk.

5 Lokale visie met thema's in Midden-Drenthe

5.1. Visie 'Lezen is voor iedereen'

5.2 *Wat vinden we belangrijk als gemeente*

De bibliotheek is niet meer weg te denken uit onze samenleving en op het platteland een belangrijke locatie voor onze inwoners om te kunnen lezen, basisvaardigheden opdoen en informatie op te halen. Er is ruimte voor iedereen om mee te kunnen en blijven doen, een leven lang leren en ontwikkelen. De voorzieningen zijn goed bereikbaar, het aanbod breed en de bibliotheekorganisatie blijft zich ontwikkelen.

Nieuwe ontwikkelingen zijn een goede toevoeging in onze (digitale) dienstverlening. Denk hierbij aan (extra) servicepunten op andere locaties, zoals in bestaande buurtcentra, onderwijsvoorzieningen of andere lokale gebouwen. De bibliotheek zoekt hierin de samenwerking op met andere organisaties en maakt deel uit van deze inclusiviteit met andere partners. Door deze samenwerking wordt de leefbaarheid in het dorp vergroot en worden ontmoetingen en daarmee verbindingen gestimuleerd.

Het boekenaanbod blijft bestaan. Hiervoor is de juiste huisvesting nodig. Duurzaam in de toekomst. Daarom staat de bibliotheek met een financieel budget in onze begroting. Hiermee geven we een impuls aan de maatschappelijk rol van de bibliotheek voor onze inwoners en wordt invulling gegeven aan de zorgplicht door de bibliotheek in onze gemeente.

5.3 *Wat vinden we minder belangrijk als gemeente*

We hebben veel ambities, maar niet alles heeft prioriteit. We willen onze inwoners alle 5 kernfuncties binnen het bibliotheekwerk aanbieden. Dit hoeft niet op alle locaties plaats te vinden. In kleinere bibliotheekvestigingen is een aanbod van 3 kernfuncties voldoende, in grote vestigingen is er een goed aanbod van 5 kernfuncties, binnen de maatschappelijk opgaven. Naar eigen behoefte en op vraag van inwoners en/of partners zijn meerdere activiteiten mogelijk te organiseren.

Niet op alle activiteiten zijn professionals nodig. In Midden-Drenthe kunnen we terugvallen op een breed netwerk aan vrijwilligers. Het bereik aan en door eigen inwoners is vaak groter en van meerwaarde dan het inzetten van een horde aan professionals. Beter dichtbij en bekend dan ver en onwetend.

5.4 *Thema's binnen de bibliotheekvisie van Midden-Drenthe*

Onze visie kent een aantal thema's voor nu en op de langere termijn. Dit zijn:

1. Samenwerkende organisaties in ons sociale domein (verbinding)
2. Bestrijden van armoede en laaggeletterdheid (maatschappelijk betrokken)
3. Educatie en gelijke kansen (een leven Lang Ontwikkelen)
4. Informatie en ondersteuning (participatie informatiesamenleving)
5. Leefbaarheid en spreiding bibliotheken.

Deze thema's sluiten aan bij de Drentse Innovatie Agenda 2021-2024 van Biblionet. De thema's zijn vernieuwend en sluiten aan op de samenwerking met het MBO, de inzet van VR technologie en QR codes, Digitaal burgerschap dat zicht ook richt op de niet kwetsbare groepen en de inzet van kunstenaars.

1. SAMENWERKENDE ORGANISATIES IN ONS SOCIALE DOMEIN

De gemeente zet de bibliotheek in als samenwerkingspartner van diverse maatschappelijke organisaties, zoals o.a. bij St. Welzijnswerk Midden-Drenthe, het CJG (Consultatiebureau), het onderwijs (PO en VO) en de GGD. Maar ook partners binnen Cultuur zijn belangrijke partners voor een rijk aanbod. Dit overtreft diverse beleidsterreinen. In de rol als opdrachtgever en subsidieverstrekker van de bibliotheek, vraagt de gemeente aan de bibliotheek om samenwerking met deze en andere organisaties.

Met diversiteit en digitale inclusie leggen we de focus op een brede ontwikkeling door personeel en vrijwilligers in onze samenleving. De bibliotheek kijkt met verschillende gezichtspunten naar een probleem. Met vernieuwde aandacht zoeken zij op een creatieve manier een oplossing voor de vraag die wordt gesteld. Door ketenpartners met elkaar te verbinden wordt een bijdrage geleverd aan de totstandkoming of levering van een dienst of product aan onze inwoners of is professioneel betrokken hierbij. Een voorbeeld van

verbinding in de gemeente Midden-Drenthe zou kunnen zijn: welzijn-vluchtelingen- armoede-onderwijs-digitale/basis vaardigheden bibliotheek-arbeidsmarkt.

2. BESTRIJDEN VAN ARMOEDE EN LAAGGELETTERDHEID

De impact van laaggeletterdheid binnen het sociale domein, werk, eenzaamheid, armoede, gezondheid en welzijn zijn nauw met elkaar verbonden. De robuuste bibliotheek zorgt samen met St. Welzijnswerk voor programma's die de lees- en taalvaardigheden verbeteren en het leesplezier te stimuleren. Laaggeletterdheid heeft niet alleen gevolgen voor het lezen, rekenen en schrijven, maar heeft ook grote impact op de gezondheid, financiën en welzijn van mensen. Digitalisering gaat in een rap tempo en we zetten in op digitaal aanbod zodat iedereen mee kan blijven doen. Het vergroten van digitale – en basisvaardigheden is een rode draad in het aanbod binnen de bibliotheek en binnen het Taalhuis in de gemeente Midden-Drenthe.

Taalhuis

Voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven is het een extra grote uitdaging om rekeningen te begrijpen, toeslagen aan te vragen en de administratie bij te houden. Armoede ligt op de loer. Hierin is het netwerk samenwerking van onze organisaties in het sociale domein nog belangrijker. Binnen het armoedebeleid van de gemeente Midden- Drenthe is hiervoor aandacht.

In de aanpak Laaggeletterdheid om taalachterstanden te voorkomen heeft de gemeente Midden-Drenthe een Taalhuis. Hier zijn diverse partners en vrijwilligers bij aangesloten, waaronder St. Welzijnswerk, St. Biblionet, Drenthe College, st. Lezen & Schrijven en gemeente Midden-Drenthe.

Voor het Taalhuis is het plan 'Naar een Geletterd en Digisterk Midden-Drenthe' ontwikkeld. Deel 1 en 2 van het plan wordt uitgevoerd tussen 2015 en 2024. Tussentijds vinden evaluaties en aanpassingen plaats. Dit lokale plan sluit aan op het regioplan 'Aanpak Laaggeletterdheid; Regioplan arbeidsmarktregio Drenthe 2020-2024'.

De taalhuiscoördinator is aangesteld om het taalaanbod vorm te geven en sluit binnen onze AMRD regio aan bij het overkoepelende overleg voor Taalhuiscoördinatoren. Deze wordt aangestuurd door een Regio Taalhuiscoördinator die vanuit de Webmiddelen is aangesteld. Doel is om alle taalhuiscoördinatoren met elkaar te verbinden, ervaringen en informatie te delen.

In het Taalhuis participeert de bibliotheek die samen met de taalhuiscoördinator de taalcursussen en taalprogramma's voorbereid. Zo zorgt de bibliotheek voor een collectie en boeken op maat. De betrokkenheid van de bibliotheek draagt bij aan een sterke geletterde en inclusievere samenleving.

Sterk netwerk en vrijwilligers

De uitvoering van het bibliotheekwerk en het Taalhuis aanbod is sterk afhankelijk van vrijwilligers. Zij zijn ambassadeurs van de bibliotheek en het Taalhuisnetwerk. Inwoners en gebruikers worden gestimuleerd gebruik te maken van het aanbod en allerlei activiteiten. Dat dit waardevol. Wij begrijpen dit, want zonder vrijwilligers lukt het niet om locaties in stand te houden.

We hebben een goed taalnetwerk binnen onze gemeente. Zonder inzet van vrijwilligers is het niet mogelijk al het werk te kunnen doen en onze inwoners te ondersteunen. Daar zijn we trots op. De bibliotheek als partner binnen het Taalhuisproject zorgt ervoor dat we goed op weg zijn om ervoor te zorgen dat iedereen die iets wil leren dat die dit op een bij die passende wijze kan doen. Niemand hoeft aan de zijlijn te staan.

Het Taalhuis omvat veel meer dan alleen een taalaanbod. Taal is van belang bij iedere handeling die we in het dagelijks leven doen. Het taalaanbod wordt daarom ondersteund en versterkt door het organiseren van koffieochtenden, ontmoeting in de buurtacademie, de Avondschool (voor autotheorie om een rijbewijs te kunnen halen of een veiligheidscertificaat voor het werk), een meeleesclub, een ontmoetingsgroep.

Er zijn binnen onze gemeente veel mogelijkheden voor mensen om aan de slag te gaan met hun vraag binnen een sterk netwerk dat de afgelopen jaren is opgebouwd. Een plus hierop is te onderzoeken of meer aansluiting nodig is op de echte behoefte van de doelgroep binnen de Avondschool.

Nieuwe ontwikkelingen in de gezinsaanpak

De gemeente Midden-Drenthe ziet kansen mee te doen aan een algemene aanpak van laaggeletterdheid in combinatie met het sociale domein. Begin 2025 zullen gemeenten in dit onderwerp de regierol vervullen, de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid. In deze aanpak worden ouders nog meer ondersteund om hun rol bewuster in te vullen. De invloed op de taalontwikkeling van het kind staat hierin centraal. Ook krijgen ouders nieuwe handvatten om de taalontwikkeling van het jonge kind te verbeteren. Tegelijkertijd worden de basisvaardigheden van de ouder(s) verhoogd.

Thema Armoede

Binnen ons armoedebeleid - Plan B: Samen sterk! van de gemeente Midden-Drenthe 2022-2026 - staat 'ondersteuning' centraal. Als gemeente ondersteunen we de inwoner die dit nodig heeft om weer grip te krijgen op een situatie. In de visie staat dat het gaat om perspectief op volwaardige participatie in deze maatschappij.

Ook in het Voortgezet Onderwijs wordt het thema: 'Armoede' besproken. De bibliotheek maakt het thema met 'Leskist armoede' kansen(on)gelijkheid bespreekbaar. In het basisonderwijs is het 'Leesoffensief' een programma om het leesplezier weer terug te krijgen.

Thema BoekStart

Binnen het programma laaggeletterdheid is er een aanbod 'BoekStart' en 'Kleintje Bieb' in de kinderopvang waar aandacht is voor de taalvaardigheid, lezen, preventie en vroeg signalering, waar de ouders bij betrokken worden. Een BoekStart coach is een mooie aanvulling in het programma. Zo kunnen ouders op het consultatie bureau op een laagdrempelige manier worden benaderd.

Thema Eenzaamheid

Er is een link tussen armoede, eenzaamheid en digitale vaardigheden. De bibliotheek is als partner opgenomen in het project 'Eén tegen eenzaamheid', waarvoor een aantal activiteiten

worden ontwikkeld. Zo wordt er een verbinding gemaakt tussen jongeren en ouderen: 'Heb jij oma al op de app? Ook zet de bibliotheek in op digitale armoede. Zo ligt er een aanbod in: digi-lezen, lezen en werken op je e-reader/tablet, sociale activiteiten in groepjes, het opzetten van een boek of bespreking hiervan. De bibliotheek zet met interactie tussen inwoners in op het sociale component tussen inwoners, zoals korte cursussen, elkaar helpen, praatgroepjes en samen wat lekkers meenemen.

Thema werkgeverschap

Een actieve samenwerking met bedrijven op het gebied van een aanbod digitale – en basisvaardigheden is een mooie vorm van een aanpak om inwoners te ondersteunen naar en in het werk. Samen kijken wat kunnen we betekenen voor werknemers. Een onderzoek is nodig om een breed aanbod, aangepast op wat past bij onze inwoners goed in kaart te brengen.

3 EDUCATIE EN GELIJKE KANSEN

We hebben aandacht voor geletterdheid. Het stimuleren van de mondelinge taal, technisch, begrijpend lezen en woordenschat zijn de 4 domeinen om taalopbrengsten te verbeteren. Daarnaast is er speciale aandacht voor leesmotivatie. Met leesinterventies zijn kansrijke elementen die effectief zijn voor een kansrijke start. Op alle IKC's (Integrale Kind Centra) is er een dBos (een Bibliotheek op school).

Het programma Digitale geletterdheid jeugd, is gericht om zoveel mogelijk jongeren te bereiken in een goede verbinding met het onderwijs. Specifiek voor die jongeren die starten vanuit een achterstandspositie.

Onze bibliotheken hebben een educatie team dat zich richt op de dienstverlening in het basis- en voortgezet onderwijs. Kinderen en jongeren worden gestimuleerd om meer te gaan lezen. Ook zijn er tools hoe zij beter en verstandig kunnen omgaan op het internet, op social media en games. Hiervoor worden lees- en mediaconsulenten ingezet. Met inspirerende boeken in een digitale lees- en leeromgeving wordt vormgegeven aan netwerk en beleid, expertise, collecties, activiteiten, monitoring en het digitaal portaal. Een van de activiteiten is de Bieb-fabriek. Hier kunnen kinderen digitale vaardigheden opdoen en samen met leeftijdsgenoten ontdekkingen opdoen. Kinderen kunnen de resultaten op een platform delen

4. INFORMATIE EN ONDERSTEUNING

Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)

Voor inwoners die hulp nodig hebben in deze digitaliserende maatschappij is er een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)/Belastingspreekuur. Hier kun je terecht als er vragen zijn over toeslagen, belastingen, je DIGID, AOW, corona, werk of een uitkering, je donorregistratie, rijbewijs of zorg.

De verspreiding van het aantal IDO punten is een van de opgaven binnen het bibliotheekwerk. In 2023 zijn er 3 IDO punten, maar de uitrol naar meerdere plekken in onze gemeente zal doorgaan.

IDO punten hoeven niet persé in een bibliotheek locatie, maar kunnen ook in een buurthuis, bij de huisarts, fysiotherapeut, welzijnsorganisatie. Flexibele IDO's bereiken een nog groter gebied. Mobiele dienstverlening biedt mogelijkheden voor een goede dienstverlening en dit betekent een betere leefbaarheid in onze dorpen op het platteland.

Digitaal burgerschap

Samen met het IDO staat het programma digitaal burgerschap stevig op de agenda. Digitaal burgerschap betekent dat mensen zich actief, vaardig en weerbaar kunnen bewegen in onze informatiesamenleving. Hierin pakt de bibliotheek stevig haar rol, onder andere met programma's zoals: 'Aan de slag met je DigiD, Smartphone gebruik, Klik & Tik en Digi Vitaler in het kader van gezondheidsvaardigheden.

Binnen het programma zijn er mogelijkheden tot samenwerking en versterking met het gemeentelijk loket.

Verbreiding openingstijden

In Beilen hebben we een Open+ bibliotheek. Dit is een bibliotheek die toegankelijk is tijdens zowel bemande als onbemande uren. De bibliotheek kan zelfstandig gebruikt worden, ook buiten bemande openingstijden, om bijvoorbeeld een boek te lenen of aan een activiteit deel te nemen. Dit zorgt ervoor dat de toegangsmogelijkheden voor alle doelgroepen binnen gemeenschap worden vergroot.

5. LEEFBAARHEID & SPREIDING BIBLIOTHEKEN

Met de drie maatschappelijke opgaven is de bibliotheek inmiddels een sterke strategische partner geworden binnen het maatschappelijk speelveld van de gemeente Midden-Drenthe. Een belangrijke taak om te blijven werken is de zichtbaarheid van de bibliotheek. De bibliotheek is een ontmoetingsplek, een 'Third Place', een extra plek naast je huis, werk en school. Een gebouw dat uitnodigt, maakt je nieuwsgierig.

Onze bibliotheken vervullen een belangrijke functie in de samenleving, maar verbeteringen blijven mogelijk. Een omgeving die prikkelt en inspireert nodigt uit om naar binnen te lopen. Deze eigentijdse bibliotheek zoekt de samenwerking met andere partijen in multifunctionele accommodaties. Zo zien wij de bibliotheken in Midden-Drenthe die onderdeel uitmaken van een inclusievere samenleving met andere partijen binnen een gezamenlijk gebouw die goed toegankelijk is voor alle inwoners. Een modernere uitstraling nodigt uit. De huidige gebouwen spreken nu niet erg aan of zijn niet goed herkenbaar. Dit kan beter.

In de gemeente Midden-Drenthe is een aanpak voor nieuwe vormen van bibliotheken noodzakelijk om de zichtbaarheid van het bibliotheek werk te vergroten. Een bibliotheek in Midden-Drenthe wordt een aantrekkelijk gebouw en gaat met zijn tijd mee. Het gebouw nodigt je uit en kent een eigentijdse uitstraling. De robuuste bibliotheek voldoet niet alleen aan voldoende spreiding, maar nodigt ook uit naar binnen te komen en zoekt hierbij de samenwerking met andere partijen, zoals andere multifunctionele accommodaties.

Bieb-fabriek

Een voorbeeld voor ruimte die nodig is, is de Bieb – fabriek. In deze fysieke makersplaats kunnen kinderen 21 -eeuwse vaardigheden ervaren experimenteren en ontdekken. Kinderen in de leeftijd van 8-12 jaar gaan aan de slag met digitale vaardigheden en techniek, mediawijsheid, ICT vaardigheden en computational thinking. Hiervoor is een vaste plek nodig in de bibliotheek waar ook ruimte is voor proefjes en experimenteren.

Cultuuraanbod

Een ander voorbeeld is ruimte voor een rijkelijk cultuuraanbod voor ontmoeting, inspiratie en informatie. Kennis maken met literatuur, kunst en cultuur en erfgoed verbindt inwoners met elkaar. De Verhalenbrink is zo'n mooi voorbeeld. Een plek waar inwoners hun

persoonlijke herinneringen over vroeger kwijt kunnen. Op deze ontmoetingsplekken in de bibliotheek delen inwoners herinneringen met elkaar.

Locaties

De plannen voor de vernieuwing van het gemeentehuis in Beilen spreken over een prominentere plek voor de bibliotheek binnen of aan het gemeentehuis. Dit biedt kansen, zeker gezien de aanwezigheid van het Huus van de Taol in het gemeentehuis. Daarnaast zou een dergelijke ontwikkelingen naadloos aansluiten bij de uitgangspunten van deze visie. Het oude bibliotheek gebouw is warm en fris van binnen en bekend bij veel mensen, maar een verbeterde zichtbaarheid brengt ook veel jong publiek binnen. Daarnaast laat de Toekomst van de Bibliotheek een ontwikkeling zien met hybride dienstverlening voor alle bibliotheken. Hierin lopen fysieke en digitale dienstverlening vloeiend in elkaar over. Binnen het gemeentehuis kan de dienstverlening elkaar versterken. Samen staan we voor een inclusievere samenleving, dat begint bij dienstverlening.

In Smilde ligt er een mooie kans de bibliotheek binnen de nieuwe MFA onder te brengen (zoals beschreven in de visie op Smilde) en in Bovensmilde zien we een kans voor samenwerking in het Dorpshuis De Spil.

In de Bibliotheek in Westerbork en in alle andere bibliotheken is de uitbreiding van een boekencollectie een must. Ook wordt meer ingezet op het thema ontmoeting & debat. Dit brengt wijzigingen in de huisvesting met zich mee.

5.5 *Wat verwachten we van de bibliotheek*

St. Biblionet Drenthe voert voor de gemeente Midden-Drenthe het bibliotheekwerk uit. Binnen de inclusieve samenleving worden nieuwe opdrachten ontwikkelt, zoals wat kan de bibliotheek betekenen bij huisvesting van statushouders of de taalontwikkeling aan Oekraïners. De bibliotheek toont zelf initiatieven om binnen onze vastgestelde kaders eigen producten te ontwikkelen die passen binnen onze lokale samenleving en op de vraag van onze inwoners.

De organisatie werkt regiogericht aangestuurd door een regiomanager en in samenwerking met een educatie – en projectregisseur. De bibliotheekorganisatie is klantgericht en vanuit hun inclusieve rol wordt integraal gewerkt, levert kwaliteit aan producten en diensten, is professioneel en maakt gebruik van elkaars talenten, geeft bekendheid aan en communiceert naar inwoners. Samen met vrijwilligers wordt de continuïteit gewaarborgd. De dienstverlening is afgestemd op de behoefte, is open en transparant. De bibliotheekmedewerkers ‘bezoeken’ inwoners en kunnen op locaties zonder bibliotheekruimte bepaalde noodzakelijke diensten aanbieden.

Deze werkwijze sluit aan op onze kernwaarden binnen de gemeente Midden-Drenthe. Van de bibliotheekorganisatie verwachten wij een gezonde financiële huishouding (goed ondernemerschap), een actieve houding in de samenwerking (verbinding) en een realistische productieve groei in aanbod en (niet-)leden (vertrouwen).

5.6 *Financiën*

Als gemeente hebben we vanaf 1 januari 2024 de keuze aan producten uit een producten- en dienstencatalogus binnen onze financiële kaders. We noemen dit in de regio een activiteitencatalogus. Binnen onze begroting zijn middelen voor de uitvoering van het

bibliotheekwerk en er is geen sprake van verschraling van het aanbod. Voor de spreiding en toegankelijkheid van de bibliotheekvoorzieningen op het platteland voor de gemeente Midden-Drenthe en voor de uitvoering van alle maatschappelijke opgaven, is het van groot belang dat de Provinciale subsidie in stand blijft. Het is nu nog onzeker wat er met de bijdrage in 2025 gaat gebeuren.

De rol van de bibliotheek zal zich juist gaan versterken. Er worden steeds vaker middelen door het rijk beschikbaar gesteld voor het uitrollen van nieuwe ontwikkelingen, al dan niet aangevuld met incidentele cofinanciering vanuit de gemeente. Daarnaast wordt de kwaliteit van het bibliotheekwerk en de Taalhuizen naar een hoger plan getild door verkregen certificeringen. Een professionele bibliotheek is een aantrekkelijk werkgever die jonge mensen ontwikkelingskansen biedt.

Jaarlijks worden gesprekken gevoerd over de voortgang van het bibliotheekwerk en bespreken we thema's die we met elkaar belangrijk vinden. Voor de uitvoering en subsidieverlening willen we een meerjaren uitvoeringsovereenkomst afsluiten tussen st. Biblionet Drenthe en de gemeente Midden-Drenthe. De raad wordt hierover geïnformeerd via de P&C cyclus en een jaarlijkse raadsbrief.

6 Van visie tot uitvoering

De ontwikkelingen binnen het bibliotheekwerk volgen elkaar razendsnel op. Deze lange termijn visie is er om strategische keuzes te maken en in gesprek met elkaar te blijven. Het is mogelijk dat er in tussentijd om een beleidskeuze of investering wordt gevraagd die past binnen de in dit plan gesteld kaders. In sommige gevallen legt het college deze keuze of investering ter besluitvorming voor aan de raad van de gemeente Midden-Drenthe.

Om deze visie handen en voeten te geven sluiten we een uitvoeringsovereenkomst voor 3 jaar met st. Biblionet Drenthe. Dit werkt ook in het voordeel voor goed opdrachtgeverschap aan stichting Biblionet en het vormt een goede basis voor onze p&c cyclus binnen onze gemeentelijke begroting.

Bibliotheken zijn bij uitstek locaties waar mensen cultureel en maatschappelijk ontwaken en volwassen kunnen worden. Het zijn plekken waar mensen groeien, leren, oefenen of juist even de stilte opzoeken. Plekken waar je je persoonlijkheid vormt, waar je je leert te verhouden tot de mensen om je heen, waar je je wereld vergroot. Leden van de openbare bibliotheek hebben een abonnement op de hele wereld.